

FOGLALAT: Magyarország (kinevezések 's előléptetések; Haulik György zágrábi püspök fölszentelése; hajóhidunkat kiszédték; b. tud. egyetem procurator-választása; n. körösi városi tiszujítás; száma a' pesti tud. egyetemen tanuló ifjuságnak; karloviczi érsekválasztás; Ossegovich István; kam. tud.) Spanyolország (cortesülések; a' madridi követválasztások megsemmítve; jaci összeesküvés; az alkotmányosak összes hadereje; 's a' l.) Anglia (a' pénzügyministernek nyugpénzjegyzék iránti nyilatkozta; Newcastle hg indítványa a' katolikusok parlamentből kizáratása iránt; az irlandi társaság politikai lakomája; kérdések Alsó-Canada ügyében; 's a' l.) Franciaország (Constantineből kedvetlen hírek érkeznek; Koreff 's Wolowszky pöre; gyanu új merénnyel a' király élte ellen; egy nap Lajos Fülöp életéből; 's a' l.) Németország. Schweiz. Keletindia. Amerika. Törökország. Gabonaár. Pénzkelet. Dunavizálás. Lotto—

MAGYARORSZÁG.

Ő es. 's ap. kir. fölsége nyitra-zerdahelyi Zerdahelyi Victort es. kamarássá méltóztatott kinevezni.

F. h. 10én reggeli 9 órakor Bécsben a' minoriták sz. egyházában fényes egyházi szertartással, számos egyházi és világi méltóság jelenlétében, Sztankovics Iván bozsoni püspök 's m. kir. udv. kancellariai előadó tan. és Dercsik János prisztini püspök 's m. k. helytartósági tan. segédülésként mellett Altieri Lajos hg. ephesusi érsek 's római sz. széki követ, Haulik György zágrábi püspököt ünnepélyesen fölszentelé.

Hajóhidunkat f. h. 14én reggel 8 órakor kiszédték, pedig szerencsére, mert néhány óra mulva rögtön mord hideg köszöntött be. Most már csolnakok tartják fön két testvér fővársunk közt a' közlekedést, a' közönség pedig vágyva tekintet azon helyre, hol a' meder-vizsgáló buvárharang munkált 's vágyton ohajtja az országos kívánat (a' budapesti állóhid) minélelőbbi teljesülését.

Folyó e. dec. 7én ment véghez Bécsben az akadémiai nemzetek procurator-választása a' bécsi tudom. egyetemenél; a' magyar nemzetbeliekre nézve a' választás Kluger Ernest jogtanárt érte.

F. évi dec. 7én 's Skán tartás szab. Nagy-Kőrös városa tisztujítását a' köv. renddel: tanácsbeliek lettek Kalocsa László, Patay Sámuel, Bakos Ambrus, Somogyi István, Karay Gergely, Joó Károly, Patonay Sándor, Dömötör Gábor, Pesty András, Nyáry János, Gál Ambrus és Sebestyén Ferencz, kik közül főbíróvá lön a' tanácsbeliek kijelölésével Kalocsa László, második bíróvá Patonay Sándor. — Főjegyző Farkas János, aljegyző Kőrösy László; számvevő Adám Pál. —

Hivatalos összeírás szerint pesti tudom. egyetemünkön f. 1837ik iskola-év első felében összesen 1850re megy a' tanulók száma. Ezekből rom. kath. 1111; gör. kath. 6; gör. n. egy. 81; ágostai vallásu: 116; hely. vall. 89; zsidó: 177. Hittudományt hallgat: 75; jogtudományt: 196; gyógyászatot: 790, 's bölcselkedést 519. Első évi hittudományi tanulók száma: 17; 2ikbeli: 22; 3ikbeli: 19; 4ikbeli: 17. Az összes 75nyi számból világi pap: 64; szerzetes: 5; világi rendű: 6. Első évben hallgatja a' törvénytudományt számszerint: 110; 2ikban: 58; 3ikban: 28; gyógyászatot első évben: 102; 2ikban: 65; 3ikban: 57; 4ikben: 78; 5ikben: 57. Első évi magyar sebész: 83; német: 91; 2ik évi magyar: 49; német: 34; gyógyszerész van: 71; bába: 78; barom orvos: 45; bölcselkedés első évi hallgatója: 239; 2ik évi: 181; a' mérnökségé: 99. —

A' „Szerb nemzeti lap” szerint nov. 13án algyurobaj 's katonai 's polgári hatóságok tisztelgési közt hagyá el Csolics Mark b. altábornagy Péterváradot 's hallos diszhintóban Karloviczba utazott, a' görög-illyr nemzeti gyűlést mint kir. biztos megnyitandó. A' carloviczi határon 's túl rajta két fényes küldöttség üdvözlé Rajachich József verseczi, 's Stanislav Gábor pakráczy g. n. e. püspökök szónoklata mellett, Karloviczban pedig az algyudörgés 's harangzúgás megszűnte után Stankovics István érsek-helyettes 's Manuilovics Maksz ismétlék az ünnepélyes elfogadást, mit fényes lakomá követe az érsek-helyettesnél, hol Krestich Dömötör 70 éves krushedoli archimandrita minden áldomás után vidorul zengé el a' „Mnogaja létát.”

Baja, dec. 6kán: Gazdáink jöllehet az elkésett gabonatarítás miatt a' vetéssel elkéstek, mindazáltal a' novemberi több rendű esőzés azt kívánt kikelésre juttatá. A' szüret némely szőlősznek közepeszerű mennyiségű bort adott, melly bizonyosan nagyobb leende, ha a' fűrtök meg nem rothadtak volna. Buza még többnyire nyomtatatlan. Mit eddig hoztak, azt leginkább dumántuli szomszédink vásárlák össze, kik a' helyett viszont zamatos és tarthatóbb boraikkal szolgálnak. Némi mennyiség a' Dunán is szállítaték el. Az árpa toklászos lévén, kereskedési vállalatra nem igen bocsátható. Kukoriczánk félrettségű. Repcze nem ment föl sok. Azt többnyire olajtók veszik össze. Maga Baja mintegy két ezer mázsát juttatott az illető tőzszeréknek. Legjobb kelete volt a' zabnak. A' kebelbeli három hajózási kártérítő ügyviseléségnél következő gabnabiztosítások történtek: buza 78,384,— árpa 6,089,— köles 8,950, repcze 4,995, zab 624,-104, összesen: 722,—522 pozs. mérő. — Mult iskolai évben tanodánk (iskolánk) 271 ifjut számlált, kik között néhai Mészura István és Modrits János alapítványiból évszerinti jutalomban az osztályzás felolvastakor kitüntetett jóviseletük és szorgalmas tanulásukért részesültek: Fazekas Károly, Puternek Gábor, Czina András és Jankovics József. — A' városi tanács és község, a' szép művészeteket előmozdítandó, másoknak is követendő példaul közhatározattá tevő, hogy ezentul a' kath. plebania karigazgatója által hetenkint háromszor hangszali leczkék ingyen tartassanak. — A' sz. kapisztráni ferencziek (franciscanusok) zárdájában az eddig tanítatni szokott hittudományi osztály Brodha (Slavoniába) tétetvén által, jelenleg a' bölcselkedési leczkék adatnak két évi pályában illető szerzetbeli növendékeiknek. — Zsenge, 's ezután „Remete sz. Pál” czímet viselendő Kőrintézetünk városunk előjáróinak lelkes pártfogásuk alatt szépen emelkedik. Mult évben 42 beteget ápoltt különféle nyavalyákból, kik közül meggyógyult 's elbocsátatott 10, meghalt 13, holtan behozatott 3, maradt ápolás alatt 16. Ezek közül bajai volt 13, bácsmegyei 3, pestmegyei 4, or-

szágunk külön vidékeiből 12; cseh 2, morva 1, olasz 1, sziléziai 1, hontalan 2, rom. kath. 34, helvéziai vall. 2, görög n. e. 2, ágostai vall. 4, férfi 27, nő nemű 15. Különös eset fordult itt elő egy örült (maniacus) 23 évű mesterlegénnyel, ki a' dühösség legnagyobb fokára jutott. Intézetünkbe hozatván, 's különben sem pozsgás (plethoricus) lévén, azonnal hánytatót kapott kór izgékonyaságalecsillapítására, és ezen 's más czélirányos gyógyszerek használata után felidült. — Az idei hiteles összeírás szerint van Bajának 1807 háza, 2 059 háznépe. 13,780 minden rendű lakosa, kik közül születelt ez év alatt 508, beköltözött 67, meghalt 471, nős 2,125, özvegy és nőtelen 698. — Valamint héti-vásárink elég népesek, ugy sz. miklósi orsz. vásárunk is eléggé az volt. Az előheti dísznóvásár igen léhán ütött ki. Szarvas barom volt elég, mellynek nagyobb kelete lett vala, ha marhadög nem ijeszti a' vevőket. Kézművek és szövetek meglehetősen keltek, egyéb termékek ára következő vala: tiszta buza pozs. mér. 2 f. 30 kr; kétszeresé 1 f. 40 kr.; rozse 1 f. 20 kr.; árpáé 52 kr.; zabé 42 kr.; kölesé 1 f. 40 kr.; köleskásáé 5 f.; kukoriczáé 1 fr; linrepczéé 3 f. 45 kr.; fekete repczéé 4 f. 40 kr.; aszalt szilváé 8 fr; dióé 5 f. 30 kr.; szalonna mázsája 23 f.; zsiré 28 f.; fagygyuóé 42 f.; szappané 28 f.; — tiszta kenderé 65 f.; tisztátlané 32 f.; tiszta lené 150 f.; tisztátlané 65 fr; közönséges mézé 45 f; repcze-olajé 27 f. 30 kr.; veres ó bora-kója 12 fr; fejjéré 12 f. 30 kr.; veres ujé 5 f. 30 kr.; fejjéré 6 fr; gabnaégettböré 16 f; törkölyé 21 fr; szilvaégettböré 25 fr; hizott ökör darabja 190 fr; hizott tehéné 160 f; 1ső rendű jármos ököré 150 fr; hizott dísznóé 42 fr; féléves soványé 15 fr; hizott ürüé 11 fr; ökör-böré 12 fr; tehénböré 8 fr; borjuböré 3 fr.; lóboré 4 fr. juhböré 2 f. 30 kr. — (Folytatjuk).

Barlabasseviczi Ossegovich István kir. tanácsos, arany sarkantyus vitéz, 's a' tót-horvát 's dalmátországi törvénytörvények közbírája, élte 68ik évében, f. h. 6án Zágrábban elhunyt.

A' m. k. udv. kamra keblebeli számvevő hivatalánál Schreier Theofill fizetési gyakornokká; Somossy Józsefet Zimonyba 30adi Iső számvizsgálóvá; Guggenberger Endrét Brodha 30adi valósgos számvizsgálóvá 's helyébe Komlóssy Józsefet; továbbá Kronikel Ferenczet Carlapagoba só-'s 30adi ellenőrré; Seitz Vinczét st. Cosmoba 30adossá, 's Jäger Józsefet Ó-Zólyomra bányászkamrai udvarbíróvá alkalmazá.

SPANYOLORSZÁG.

A' nov. 22iki cortesülésben több követ azon indítványt tevő, hogy a' hadminister azonnal előidézttetvén, fölvilágosításukra kényszerítették azon rendszabályoknak, miket a' kormány azon nyomorúság megszüntetésire életbe léptete, mellyben Uj-Castilia 's Estremadura tartományok sínylenek. Carrasco erre nyilvánítá, miszerint ő nem rég kérdésre vonván eziránt az említett ministert, azt nyeré tőle válaszul, hogy ő (a' hadminister) egyetlen katonáról, a' pénzügyminister pedig egyetlen fillérről sem rendelkezhetik. Több követ indítványára, rövid vita után, az említett ügy iránt a' hadministerhez intézendő kérdéseket jövő ülésre halasztá a' cortes. — Madridi lapok sajnosan jelentik, hogy a' pamplonai, Esparteo parancsára véghez vitt, kivégzések országszerte igen rozsz 's kedvetlen hatást szülének. — Nov. 23ikán mind a' két kamrában megkezdék a' madridi választások vitáit. A' követkamra rövid szólalkozás után másnapra halasztá e' kérdés végső eldöntetését; a' tanács ellenben 23 szózáttal 13 ellen az utolsó két napi madridi választásokat jogtalanoknak 's megsemmítetteknek, az előbbi napokéit pedig 26 szózáttal 5 ellen jogszerűeknek nyilvánítá. A' követkamrában e' napon csakugyan megjelenvén a' hadminister, a' főnemlített kérdésekre Uj-Castilia 's Estremadura ügyében, azt válaszolá, hogy a' kabinet e' tartományok megnyugtására már katonaságot kért segítségül a' portugál kormánytul, mivel saját ereje elégtelen az ottani lázadókat fékezni.

Nov. 25ikén végre a' követkamrában is megtörtént az, mit a' föllengődiek lehetlennék tartottak; a' követek ugyanis 39 szóval 32 ellen következőleg hagyták helyben a' biztosság indítványát: „A' biztosság többsége véli, hogy a' madridi kerületi választások törvénytelenek.” Mi történjék ezentul? azt ismét a' biztosság hozandja indítványba. — A' trónbeszédre válaszfóliat-készítésre megbízott biztosság már benyujtá eziránti javaslatát a' cortesnek; a' négyes szövetségre vonatkozó cikkben többi közt ezt mondja a' véleményadó biztosság: „A' követek reménylik, miszerint ő fölsége kormányra mindent elkövetend ez ünnepélyes szerződés minden alkupontjának tökéletes teljesítésire, hogy az által a' polgárháborut végre juttathassa, melly midőn Spanyolországot tönkre teszi, egyszerű mind a' szomszéd országokra is ártalmas hatású, jövendőre pedig egész Europa nyugalmát veszélyeztetheti.” — Bayonnei ujabh levelek szerint Espartero végre csakugyan mégis kimozdult fészkeből, 's Valcarlos felé nyomult sergeivel. — A' carlosiak ismét hátrálni kezdenek, 's legközelebb Burguetet, Espinali 's Roncevaunt is elhagyják. — Pamplonában Iriarte kivégeztetése óta nagy izgás uralkodik, 's a' lakosság főbbei ellenmondást irtak alá halálos ítélete iránt. Burgosi levél nov. 19rül következőleg írja le az alkot-

mányosak haderejét, mely oly jelesnek mutatkozik, hogy valóban teljes mértékben tünteti ki a lázadó párt vastag önhittségét, midőn szüntelen győzelemről álmodozik; mellőzván a bévezetést, csak az egyes adatokat közöljük: „Ulbarri tábornok csapatja áll 5 zászlóalj gyalogságból, 4 század lovasságból, egy álgüteleppel; Leon Iriarte parancsi alatt kivégeztetése előtt 6 zászlóalj gyalogság s 3 lovagszázad volt. Espartero mellett van: 18 zászlóalj gyalogság, 5 lovagszázad s 2 álgütelep; Buerens tábornok Vitorianban áll s 10 zászlóalj gyalogságot, 3 lovagszázadot s egy álgütelepet vezér; San Sebastianban a britt segédcapattal együtt 12 zászlóalj gyalogság, egy tengerész csapat 3 álgüteleppel s 60 lovas állomásoz; Bilbaóban 6 zászlóalj gyalogság örködik 90 álgüvel. Santanderben most állitnak össze egy zászlóaljt, s azonköl még 400 cantabriai önkényes is tartózkodik ott. Aspíroz osztályonk 3 zászlóalj gyalogsággal s egy lovagszázaddal a Sierrában állomásoz; Burgosban pedig egy zászlóalj nemzetőrség, 600 ujoncz, két század a santiago tartományi ezredből s husz lovas a valladolidi önkényes csapatból.

Spanyol határszéli tudósítás szerint a Jacai föllegvár őrsége soraiban összeesküvés fődöteték föl, s meggátlását csupán az idegen ezred maradványinak köszönhetni. Jacai levél nov. 23-ikáról következő részleteit közli ez esetnek: „Ferrary alezredes, parancsnoka a francia csapatnak, tegnapelőtt este a helykormányzóhoz hivatván, ott megjelentekor parancsot kapott a vezérletére bízott csapattal azonnal hathatós munkálkodásra készülni, mivel lázadás készülni kitörni a föllegvárban. Az alezredes rögtön összegyűjté a „szent század“ férfait s még egyéb 86 altisztet s köztitét, kikkel egy óra mulva a föllegvárba nyomult. Ez alatt az idegen ezred többi része is, mely Jaca vidékein állomásozott, siető léptekkel közelíté parancsnoka védelmére s a rá bízott rendszabályok hathatós előmozdítására. Esti tíz órakor Soria ezred egy egész százada meg volt már fosztatva fegyverétől, s egy fő- és több altiszt s közlegény mint főzinkosak börtönbe zárva. Az összeeskütek terve, utóbbi vallomásik szerint az volt, hogy éjjel hatalmukba kerítvén a föllegvárat, s börtönbe zárván a hatóságokat, föllengődi szellemben föltételek szabjanak a kormányznak. A francia csapat jelenléte s gyors munkálata szerencsére még jókor meggátlá a veszélyes szándék teljesülését; ma már ismét csöndesültek az elmék.“ — A Sentinelle des Pyrénées is ugyanez adatokat közli, azon megjegyzéssel, hogy Ferrary alezredesnek szerencsekívánatát jelenté San Miguel tábornok és Saragossa parancsnoka, csapatjának ez alkalomkor kitüntetett példás viseletéhez. — A Correspondance d'Espagne szerint a trónkövetelő még folyvást Ammurriában tartózkodik, s Espartero sem hagyá el Pamplonát. Durangoi levelek általános föllegyezésit hírlík a tartományoknak, oly móddal, hogy minden 17—40 éves ép férfi fegyverfogásra kényszerítették. E tartalék-had rendezete Brutades biscayai küldöttség tagjára bízoték.

A N G L I A.

Miután a pénzügyminister hosszasan értekezett még azon különbségről, mely Anna királyné s Victoria udva közt létezik, s az egész háztartási költségget összesen 469,700 font sterlingre kíváná határozandónak, s így 40 ezer fonttal kevesbre mint Vilmos királyé volt, a nyugpénzek iránt még ezeket mondá, egy irlandi conservatív követnek íme kérdésére: „Feleljen csak egy kérdésemre az igen tisztos ur. Moore Tamás neve is fölvan jegyezve a nyugpénz-lapon? s ha igen, valljon azért huz é nyugdíjt, mivel szerelem-lázalás lyánkáknak ir balladákat.“ „A tisztos követ még azt is kérdeheté vala: ugyan kitűnő literariai munkálataiért nyert é nyugdíjt a langeszű koszosorus költő? (Tetszés.) A tisztelt ur, mint vélem, szerencsés ugyan azon hazának lehetni fia, mellynek én köszönöm léteimet, s ugy hiszem, minden irlandi, ha nem osztózik is Moore Tamás politikai nézeteiben, érzé s kénytelen megvallani, hogy a nagy költő csakugyan minden esetre díszé hazájának, neve pedig böcsületére válik minden nyugpénzi névjegyzéknek. (Tetszés.) Talán még azt is kérdendi az igen tisztos követtag: valljon Southey Robert azért huz é nyugdíjt, mivel eleinte oly igen szabadelmű munkákat böcsáta sajtó alá? (Tetszés s kacaj.) En részemről egyenlőn örvendek a két jeles író érdemeinek, noha politikai nézeteik jelenleg oly igen különböznek egymástól.“ — Harveyt, a régi nyugdíj-ostromlót annyira meglepék a ministerség e megelőző nyilatkozati, hogy igen kimélt mérsékkel szolt az egész ügyről. — Dublini lapok szerint Irlandban ismét föltámodnak az orange-páholyok, miből sok rosztat jósolnak a ministerek a még folyvást ingerült szellemű országra. Randon gr. 247 kath. bérlőt üzött el jóságiról. — A birmani kormány Keletindióban megsérté az angol ügyvivőt s az ország bel-részeibe vonut, mi ellenséges szándékot gyanittat résziről. Egy oda küldött angol hadihajó még nem tért vissza, s így semmi közelebbi tudósítást nem kaphatni az ottani ügyek valódi állásáról. — Már a ministeri lapok is lepletlenül kimondák, miszerint Alsó-Canada állapítja csakugyan nagy mértékben aggasztó, s komoly fordulatra siet, minek meggátlása már alig alig van hatalmában a kormányznak.

Azon indítvány, mit Newcastle hg a katolikusoknak parlamentből kizáratásuk iránt nov. 28-án a felsőházban tett vala, hosszas vitára nyújtott alkalmat; a hg, mint látszik, ez által főleg az irlandi katolikusokra célzott. A katolikusok, mint tudjuk, 1829-ben kaptak parlamentben ülhetésre jogot azon föltétellel, hogy esküvel kötelezzék magukat, mi szerint nem fognak soha semmibe böcsátkozni, vagy szavazatukkal oly ügyet előmozdítani, mi az uralkodó egyhá-

zat kisebbséggel vagy veszéllyel fenyegethető; mivel pedig e részben a hg állítása szerint számos katolikus megszegé esküjét, az érintett indítvány most megfosztani szándékozik előbbi jogaitól a római vallásukat. Lorton (irlandi peer) élénkül támogatá az indítványt. Nézete szerint az engedélyek eddigi rendszere, mit békitó egyetértés reményivel követe a kormány, oly vakon haladt előre, hogy még azon összeköttetés sem véteték tekintetbe, mely a megnyerni ohajtott irlandi népbarátok s a szabadság, vallás és alkotmány eskütt ellensége Franciaország közt létezik, miként azt a szánatos 1798-iki irlandi zendület elég világosan bizonyítja. Azon politikai hatalom, mit 1829-ben a katolikusok nyérének, csupán a papság intésétül függ, mely természetesen született ellensége mindennek, mi protestans nevet visel. Hibásan vélik tehát szerinte a hatalmat az ugynevezett izgatók s világszerteismét főnökjök hatalmában lenni; ezek csupán eszközei a kath. papságnak s vakul tartoznak intésinek engedelmeskedni. Ha tartós alapra kívánják Irland nyugalmát építeni, előbb függetlenné szükség tenni a papsági hatalomtól a népet. Melbourne alig tartá sok szóra érdemesnek e tárgyat, mivel hiedelme szerint alkalmasint kevés követtag lehet az egész házban, ki annyira veszélyeztetve hinné az angol egyházat; feddés nélkül azonban még sem hagyható azon illellenséget, mely szerint nem pirultak eskütörésről vádolni a ház kath. tagjait. O (Melbourne) nem tevő le ugyan a katolikusok esküjét; de ha ezek azt az uralkodó egyház rovására csakugyan megsértették volna, ugy ő is vétkes lenne, erkölcsi kötelezettségét sértvén meg, mit mindenkor tagadni kénytelen. Ő isméri ugyan Newcastle hg túlesapongó nézeteit; de még sem foghatja meg, mikép akarhatja most oly rögtön a csak néhány év előtthozott végzést feldönteni. Ez már magában is igen botor tett lenne, ha nem akarná is a ház tekintetbe venni a fölszabadosítási törvény messze terjedő politikai következményeit. Ha most ezt fölbomlás érné, ugy bizonynyal az egész státusz-épületet hatalmas zendület rázta meg. A nemes hg az ugynevezett conservatív elvek igen hős bajnoka; de higye meg, soha rosztabb szolgálatotnem tön még pártjának, mint jelen indítványa eszközene, ha csakugyan elfogadtatnék. S ezen okbul komolyan véli a hget annak megfontolására intendónek: valljon megfelel é indítványa saját elveinek s a józan észnek? — Melbourne e nyomasnyilatkozta daczára is találkozik még védje a ferde indítványának Winchilsea grófban, ki már 1829-ben hatalmasul ellenzé a katolikusoknak parlamentbe böcsáttatását. Neki most nem szándéka ugyan, mint mondá, nyilt összeesküvésről vádolni az alsóházi kath. tagokat; de annál határozottabban vádolja a kath. papságot, mely az uralkodó egyház-megdöntésre törekszik, s e célra a rokon vallásu követeket is használja. Hogy egyébiránt O'Connell e nézetekben osztózik, az szerinte nyilván kitészik az angol egyház elleni beszédeiből. Ha tehát ez továbbra is így hagyatnék, bajosan lehetne a polgárháborut elkerülni s azért jó előre szükség a fenyegető vész elhárításáról gondolkozni. Brougham l. e szókkal zárá a vitát: Ugyan mi az, mit itt most kérnek? Nem meglepő é, hogy a 19ik század 37ik évében illy indítvány előterjesztését kell megengednünk? Egy oly indítványt, mely nem félszegül történt javítások kiegészítését, hanem egyenesen hátrálásunkat kívánja józan haladásunk ösvényerül, miután annyi bajjal valánk képesek azt elfoglalhatni. Ezt szókkal kifejezni könnyű ugyan, s mindjárt eleinte nem is igen nagy határu az egész tárgy, ha csak fölületesen vizsgáljuk azt; de ha beljébe hatunk a szavak értelmének, látni fogjuk, miszerint azok nem kevesbet tűznek ki maguknak célul, mint a katolikusok fölszabadosítását leginkább Irlandra nézve megsemmíteni. De megállhatni é ennél? Nem; ha már 1829ig meggyünk vissza, akkor szükségkép az 1793- s 1778-iki rendszabályokra s az óskor borzasztó fenytő törvényeire fogunk visszariasztatni. Brougham l. szavai hangos tetszést nyértek; miután leült, a kérelem a ház asztalára téteték. Nov. 30-án (29-kén nem volt ülés) csupán kérelem-benyújtással tölték az időt a felsőházban. Az alsóházban pedig Slaney ur különös biztosságot kívánt neveztetni a nagy s népes városokban lakó szegényebb néposztály természetü s erkölcsi állapotja megvizsgálására. A szónok megható szavakkal fösté a szegények nyomoru helyzetét. Mindenekelőtt pedig jobb tanító-intézetek létesítésével ohajta enyhíttetni az ínséget. Russell támogatá az indítványt, s a biztosság kinevezte után a ház eloszlott.

Nov. 29-én több lakomát adának a szabadelmű követek Londonban. Az „irlandi társaság“ Morpeth s Mulgrave lordok tiszteletére lakmározott, mivel ismét kinevezteték, amaz ugyan irlandi föltitoknokká, ez pedig lordhelytartóvá. A southwarki lakomán O'Connell is jelen volt. Ez alkalomkor mondott beszédek általánoson véve határozottan a golyózás vagyis titkos szavazás mellett nyilatkozának, s folyvást pártolák a többi radical indítványt is. Russell ismét nyilatkozatát a javító rendszer módosítása iránt egyhangulag rosztalták, de mégis nyilván észre leheté venni, hogy a radiklok nagyobb része már nem oly igen szenvedélyesül fakadoza ki a kormány ellen, s e szerint ismét közeledését reménylhetni a két pártnak. Csak Harvey jelenté azoni örömet, hogy Russell nyilatkozványa végre valódi alakjokban mutata meg a hazának a whigeket. O'Connell ismétlé: miszerint ő testestül lelkestül buzgó radical, s az is szándékozik maradni; de a whigek, bár minő tökéletlenek is egyébkint, csakugyan mégis sokkal jobbak a toryknál, s így két roszt közül mindenkor a kisebbet tanácsos választani. O'Connell még azon éjjel Norwichba utazott, hová politikai lakomára hívak meg. A M. Chronicle egyik legközelebbi száma igen

nevezetes iratát közli O'Connellnek, mely a köllni érsek szenvedélyes hangon írott védelmét foglalja magában. — A' radical lapok elkerülhetlenül kitérőnek hirdetik a' polgárháborút Alsó-Canadában, mellynek olly véget jósolnak, minőt az egyesült státusok lázadására tudott magának kivíni. „A' kormány mindazáltal, mond a' True Sun, nem kevesebbé látszik elhatározottnak az alsó-canadai szabadság elleni keresztsháboru hathatós vitelére, mint azt már az anyaországi javító rendszer módosítása ellen olly régen folytatja. Halomás szerint a' 93ik gyalog ezred, melly Gibraltarba vala szállítandó, rögtön parancsot kapott Halifaxban partra szállásra.“ — Canadai lapok nov. 8ról a' főnebbi hírt még ezzel toldják: „A' kormány hathatósan törekszik katonai erőfejtéssel a' Papineau-párt mozgalmat tehetése szerint gátlani. Montrealban katonaságot várnak Halifaxból őrség-megerősítésül. Nem rég e' városban fölszólítás keringe, melly a' népet a' „szabadság fiaihoz“, miként Papineau pártja magát nevezi, szegődésre buzdítja. A' szabadság fiai háromszínű zászlókkal szándékoznak legközelebb az utcákon megjelenni. Felső-Canadából önkényesek sietnek segítségükre.

A' felsőházi ülésben dec. 1jén Brougham l. a' nemzeti nevelés 's kegyes alapítványok czélszerűbb kezeltetése iránti két indítványát benyújtván, hosszas beszédben fejtegeté elveit 's igen ügyesen került el minden ollyast, mi a' ár vallási, ak r egyéb nézetből kedvetlen érzést támaszthatott volna a' házban. Elve főpontja az, hogy senkit sem kell tudományok hallgatására kényszeríteni, hanem minden tanulónak szabad kényére bízni a' választást.

Dec. 1jén az alsóházi ülésben következő kérdéseket intéze Leader a' belügyi státuslitokhoz: „Szaporittaték-e félév óta Alsó-Canadában a' katonaság? Kért e' illy szaporitást Gosford, kapott e, 's miért? Szaporodott-e félév óta az angol katonák közt a' szökés; különösen pedig azon idő óta midőn Gosford nyugtató rendszabályokkal biztató Alsó-Canadát?“ Russell: „Uj-Braunschweigbül egy ezred küldeték Alsó-Canadába 's ezt kéri Gosford l. föl volt hatalmazva. Kért e' még ezenkül erősítést, természetesen okokkal elhallgatom. (Halljuk!) A' katonaszökés előttem utjság; hogy azonban mindenütt vannak bujtogatók, azt elhiszem. (Tetszés az ellenzési részen.) Mit fog a' kormány cselekedni, határozottan még most nem mondhatom; annyi mindazáltal bizonyos, hogy azokat fogja segíteni, kik a' britt korona ügyét mozdítják elő.“ (Isméti tetszés az ellenzési padokrul.)

Montreali nov. 7iki levél szerint a' Papineau-párt vagyis a' „szabadság fiai“ 's kormánypártiak közt már véres jelenetek is történtek, miknél katonaságnak kelle bíró szerepet játszani. A' tusát a' kormánypártiak tevék elkerülhetlenné, mivel a' Papineau-párt lapjának, a' Vindicatornak, szerkesztő hivatalát megrohanván, annak minden ablakit bezuzák.

Az általunk is már említett szegényi törvény miatti nyugtalanság részleteit Broodfordban így írják le a' legújabb angol lapok: „Midőn nov. 20ikén az ujonan kinevezett szegényi tisztviselők első gyűlésöket tarták, 5—6 ezer főnyi néptömeg csődült össze a' gyűlésház előtt, 's katonák alig alig tudák a' féktelenség kitörését gátolni a' boszus csapat közt. A' hatóság fölolvastatá a' zendületi törvényt, apróbb huszárcsapatok oszlatni törekvének a' népet; de mind hiában, a' katonákat jól intézett ködöbásokkal riasztgatá széllyel a' nép, 's mind két részről vér kezdé folyni, a' gyűlésház ablakait pedig bezuzá a' nép. Az ülés vége után durva sértésekkel fogadá a' nép a' távozó tisztviselőket, kik végre katonasággal kénytelenültek magukat lakaikba kísérteni. Este újra csoportozni kezdé a' nép, az érintett gyűlésházat lerombolni szándékozik; midőn is tüzelésre kapott parancsot a' katonaság, 's a' golyózápor számos sebesültet földre terite a' népből; de ez még sem tágita, 's csupán a' bekövetkezett sűrű sötétség 's omló zápor vala képes helyre állítani a' csöndet.“ A' Times igen szembeszökőnek véli, hogy Russell e' zavarokrul nem tön említést, midőn az új szegényi törvény hatékonyságának vizsgálatára ügyelő biztosság megújittatását sürgeté; annyi-val szembőlőbb pedig ez, mivel a' broodfordi hatóság már jóval előre katona segítséget kért, 's leginkább ezzel ingerlé föl az egyéb-kint semmi zavarra nem gondolkozó népet.

Egy londoni lap ezt írja O'Connellről: „A' manchester-bir minghami vasúton O'Connell, parlamentnyitásra Londonba utaztakor, történetesen egy kocsira jutott halálos ellenségével, Perceval ezredessel, ki szinte Londonba szándékozik. Az ezredes, sötét levén, nem ismeré meg O'Connellt, 's kezébe adá esernyőjét 's köpönyegét, azon kéréssel: vigyázza ülés helyére, miglen pogyásza után látand. O'Connell nem felelt a' kérésre, hanem vitézül védé több utas ellen a' rá bizott helyet. Rövid idő mulva visszaérkezvén Perceval, megköszöné jó szomszédja szivességét, ki hangosan e' szókra fakadt: „Őn itt az irlandi követek közt nagy kisebbségben van, ezredes!“ — Mintha kigyóra hágott volna, úgy szökken föl helyéről a' vitéz ezredes 's a' többi utas nem kis mulattatására életveszély közt kiugrott a' kocsiból.

FRANCZIAORSZÁG.

A' National nov. 7rül levelet közöl Constantinebül, mellyben egy helyőrségi tiszt nem igen kedvezőleg nyilatkozik e' város jövődjé iránt. „Teljességgel nem hozhatni kétségbe, mond a' levél-író, miszerint magunkat nem sokárákörülvéve 's összeköttetésinket félbenszakasztva látandjuk. A' medsche-el-hammari tábor három napjárásnyira fekszik tőlünk, 's ez egész hosszas utvonalon arab törzsök szárnyalnak szerte, kik most barátinknak nevezik ugyan magukat; de legkisebb szerencsétlenségi esetben bizonytalant el-lenséginkké nyilatkozandnak. Meg nem foghatom, miért nem ütünk

táborállást Medsche-el-Hammar 's Constantine között, mert Bonae Medsche-el-Hammar közt 18 lieunyi távolságra négy táborállomásunk van, 's itt 20 lieunyi távolságra csak egyet birunk. Kenyér 's hus elég van ugyan Constantineben, de igen rossz, szeszialokat pedig épen nem kaphatunk, mi igen sajnos, mert katonáink sorra hasmenést kapnak a' rossz ivóvíztől, 's gyakran veszélyes lázba is esnek tőle. Legalább sert főzetne kormányzónk a' katonaság könnyítésire, 's mindent inkább tűrne a' közember; ezt pedig igen könnyen lehetne eszközölni, mert árpában teljességgel nem szenvedünk hiányt. Mozgáshány is nagy mértékben kedvetleníti a' katonaságot, mivel veszély nélkül alig távozhatnak szállásaikból. Legközelebb ismét több katonát találtak lemetszett fővel a' városi kertekben.“ — A' Messenger dec. 3iki száma kir. rendelet megjelentét hirdeti, Valée tábornagnak fő kormányzóul kineveztetése iránt az afrikai francia birtokban. Egy algieri levél azonban megczafolni látszik e' hírt, mivel tartalma szerint nov. 20án már Algierba érkezék Valée 's Franciaországba szándékozik vitorlázni. Egyébiránt egészségi állapotja igen szenvedő, főleg annyira ingerlékeny, hogy a' körében tartózkodók számos sértésnek vannak kitétetve, 's csak a' visszaemlékezésben előbbi jószívűségire találhatnak enyhülést.

Marseillei levelek szerint nov. 19rül a' Tunissali versenyt újabb híreknel fogva gyorsan kiegyenliték. Minő elégteltelt kapott a' francia consul, még eddig titok; annyi azonban bizonyos, hogy a' bey megelőző léptei következtében „Herkules“ földözetrül ismét partra szállott már a' consul. — Néhány nap előtt híre járt, miszerint a' Haytiba indított hajóhad, miután a' bresti kikötőből eltávozik, csakhamar visszatérésre kapott parancsot Parisból. A' hajóhad e' váratlan visszatérte különböző hírekre szolgált alkalmul Brestben, anélkül, hogy a' dolog valódi okát kinyomozni lehetett volna. Egy parisi lap azonban most következő alapos fölvilágítást nyújt eziránt, mellynek valódságaról tökéletesen kezeskedhetni vél. — „Ugy látszik, mond az említett lap, hogy azon pillanatban, midőn Las Cases 's a' többi kir. biztos szélnek ereszték vitorláikat, fontos tartalmu közleményeket kapott Boyer elnöktől a' külminister. Miután t. i. a' haytii republica kormányzója (Boyer) megtudá, hogy Franciaország tisztelet-gerjesztő haderővel készül kivánatinak nyomosságot adni, sieté Molé urral tudatni: miszerint ő igen ohajtja Franciaország kivánatit teljesíteni, ha azok egyébiránt józan alapon nyilatkoztát esatlá Boyer elnök, miszerint bármí tengeri erő Haytíhoz közélge azonnal minden alkudozásnak véget vetend, mivel ő semmi fenyegetésnek nem engedend soha, 's nem is engedhet. Béke-biztosok küldessenek, így zárta iratát, 's ő mindent elkövetend e' tárgy végső eldönthetésire. Ez iratkövetkeztében tehát Molé csakugyan visszatartóztatá a' már megindult hajóhadat 's a' biztosak már most minden hadi kíséret nélkül vitorlázandnak Haytiba. — A' Temps bizonyosnak állítja Campuzano gr. spanyol követ eltávoztatását Parisból, 's utódjaul Espeja marquist jelenti. — Az annyi beszédre 's irkára alkalmat nyújtott pórt Koreff 's Wolowski orvosak és Hamilton hg 's hgnó mint szinte Lincoln gr. 's grnó közt dec. 1jén csakugyan megkezdék a' parisi első folyamodási törvénysek előtt. A' kíváncsian várt sok gyalázatból azonban eddig még igen kevés jöve napfényre. Cremieux ügyvéd Koreff nevében visszavé a' vádat, 's Wolowsky nem jelent meg; de Berryer, ki a' britt család ellenvádját intézi, határozottan kíváná a' hg 's hgnó sajátkezüleg írott oklevelének 's egyéb orvosi, a' beteg grófnót illető, jegyzetek kiadatását az orvosak résziről, mielőtt a' számukra letett 24 ezer frankot fölvennék, valamint azt is, hogy Lincoln gr. befogatását oklevélserüleg jogtalannak nyilvánítsák. Cremieux ügyvéd épen nem tagadá, miszerint védeneczeinek előbbi 400 ezer franknyi követelését csakugyan szerfölttinek mondhatni, noha egyébiránt a' holdkörös beteg tökéletesen meggyógyult; de egyszersmind határozottan állítá, hogy a' ns britt család bizonyos előbbi alkalomkor valóssággal adása maradt az említett két orvosnak, a' betegségről jegyzetek pedig mindenkor az orvos birtokában szoktak maradni. A' betegségi naplót késznek nyilatkozik ugyan általadni Koreff; de épen nem a' magányos jegyzeteket, miket nagyobb megnyugtatósul elégetni ígért. Egyébiránt az orvosi ügyvéd igen nagy tartózkodást tüntete ki, míg Berryer igen fenyeen követelt becsületnyilatkozványt védeneczei számára. — Dec. 1jén azon pillanatban, midőn a' király délután 3 óraker a' ministertanácsban elnökle, a' tuileriák kertében egy 22 éves fiatal férfit fogtak el, mivel pisztolyt letek nála 's egész magaviselete rendkívül gyanúsának látszék. Rendőrbiztos elé állittatván, azt vallá, hogy neve Aymé János, 's önmagát szándékozik főbe löni. Hosszas vallatás után a' rendőri hivatalba vezeték őt, hol szoros vizsgálat után észbetegnek nyilatkoztaték, minek következtében örültek házába vivék a' szerencsétlent. A' hadministerség nem rég befogott némelly tisztviselőit kezességre szabadon bocsáták. Vétük csak abból áll, hogy az eladásra szánt papír-kötegekből a' nevezetes férfiak aláíratával díszlöket kiválaszták 's elsikkaszták; elfogatásuk egyébiránt Vidocq ügyével épen nincsen kapcsolatban.

„Egy napja Lajos Fülöp francziák királyának“ czim alatt, ezt olvashatni a' La Mode egyik legközelebbi számában: „Lajos Fülöp rendesen reggel 8 óraker szokot fölkelni; elhagyván az ágyat, először az érkezett leveleket olvassa el, 's egyéb szükséges munkák elvégeztével foglalatos. 9 óraker öltözés-zobájába vonulván, egész családja vidor mulatozása közt borotválkozik 's fogait tisztogatja; 10 óraker igen egyszerűn készített burgonyát reggelizvén, a' kastély-

